

Metodyka zuchowa na katechezie

The wolf cubs method in catechesis

Summary

Teaching religious education at school is a specific form of catechesis. This article attempts to present what distinguishes catechesis from religious education classes at school. The parish is the primary place for catechesis, the school and catechetical environment create a specific space for meeting young participants in the dialogue of faith. The relationship between teaching religious education at school and catechesis is the relation of differentiation and complementarity. There is an inseparable connection and, at the same time, a clear difference between religious education and catechesis. For the sake of the students, the school and the Catholic Church must correlate their efforts within education and faith deepening. School catechesis should, therefore, fulfill the tasks set by the Church as well as the selected goals set by the school.

Key words: religious education classes, catechesis

Zuchy, harcerze, harcerze starsi, wędrownicy, instruktorzy, wszyscy oni należą do jednej rodziny harcerskiej. Ze względu na wiek, a w związku z tym inny etap rozwoju psycho-fizycznego, w pracy harcerskiej wykorzystuje się metody dostosowane do odpowiedniej grupy harcerskiej. W niniejszym artykule poruszona została metodyka zuchowa, która jest metodą pracy z najmłodszymi uczestnikami przygody harcerskiej¹. Metodyka zuchowa opiera się głównie na zabawie, która ma określony cel wychowawczy. W dobie cyfryzacji wykorzystanie na katechezie metodyki zuchowej, opartej na zabawie i obrzędowości, może być niezwykle atrakcyjne,

budować na nowo relacje, pobudzać wyobraźnię, ale przede wszystkim prowadzić do Boga, do głębokiej z Nim przyjaźni.

Główne cele wychowania zuchowego w metodyce organizacji harcerskich

Zuchy (w jęz. ang. *wolf cubs*) zostały założone przez Roberta Baden-Powella założyciela światowego skautingu z powodu wielkiego pragnienia dzieci, które chciały uczestniczyć w zbiórkach harcerskich². W 1912 r. Baden-Powell rozpoczął opracowywanie programu dla tej grupy wiekowej, nazywając ją wilczkami, a w 1916 r. wydał podręcznik,

¹ Metodyka zuchowa ujęta w artykule opiera się głównie na założeniach pracy z zuchami w Związku Harcerstwa Polskiego. Termin zuchy używany jest przez dwie największe organizacje harcerskie w Polsce, a mianowicie Związek Harcerstwa Polskiego oraz Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, natomiast Skauci Europy używają nazewnictwa opracowanego przez Roberta Baden-Powella zaczerpniętego z „Księgi Dżungli” Rudyarda Kiplinga – wilczki. W Związku Harcerstwa Polskiego (ZHP), jak i w Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej (ZHR) obietnica zuchowa, jak i prawo zucha są takie same. Gromady w ZHP są koedukacyjne, natomiast w ZHR są podzielane na zuchy i zuchenki. Zuchy w obu organizacjach są w tym samym wieku. W Skautach Europy wilczkami są dzieci w wieku 8-12 lat.

² Por. K. Olbrycht, *Ruch Zuchowy Aleksandra Kamińskiego. Wymiar pedagogiczny*, „Polska Myśl Pedagogiczna” 3/2017, s. 14-15.

w którym bazował na książce Rudyarda Kiplinga pt. „Księga dżungli”³. Na jej podstawie opracował obrzędowość i język wilczą, koncentrując się głównie na zabawie w „coś”⁴. W Polsce pierwsza gromada zuchowa powstała z inicjatywy Olgi Małkowskiej w 1914 r. w Zakopanem⁵. W późniejszym czasie ruch zuchowy rozwinął Aleksander Kamiński, wydając „Antka Cwaniaka” – pierwszy podręcznik zuchowy dostosowany do polskiej rzeczywistości⁶.

Zuchy to dzieci w wieku 6-10 lat, które poznają świat na zbiórkach, głównie poprzez zabawę⁷. Na co dzień uczęszczają do szkoły, a raz w tygodniu przychodzą na zbiórki swojej gromady zuchowej. Zuchy to dzieci, a każde dziecko rozwija się w określony sposób, aby więc dokładnie poznać zucha istotne jest spojrzenie na fazę rozwoju, w której obecnie się znajduje. Jest ona podstawą działalności instruktorów zuchowych i pracy metodycznej. Rozwój fizyczny dzieci jest w tym czasie intensywny: rozwijają się mięśnie, kształtuje układ kostny, a układ odpornościowy jest w ciągłym rozwoju⁸. Rozwój poznawczy zmienia się wraz z rozwojem fizycznym. Rozwija się uwaga dowolna, zdolność zapamiętywania, oraz obowiązuje myślenie konkretne⁹. Rozwój emocjonalny charakteryzuje się dużą pobudliwością nerwową. W związku z tym często emocje dzieci są zmienne

i skrajne, np. w jednej chwili płaczą i zaraz się śmieją. Wszelkie kłótnie i urazy odpowiednio zażegnane bardzo szybko są zapominane. Rozwój społeczno-moralny również podlega intensywnym zmianom. Dzieci wyrastają ze swojego egocentryzmu i coraz bardziej skupiają się na potrzebach innych¹⁰. W tym czasie lubią się porównywać i rywalizować¹¹. Opisana powyżej krótka charakterystyka psycho-fizyczna dziecka w wieku szkolnym stanowi podstawę metodyki zuchowej.

Skauting „jest metodą wychowawczą, która rozwija młodego człowieka całościowo – zarówno psychicznie, fizycznie, intelektualnie, jak i duchowo. Bardzo ważny jest w niej kontakt z przyrodą, współpraca i służba drugiemu człowiekowi”¹². Mając na uwadze cel wychowawczy harcerstwa, w tym też zuchów, możemy stwierdzić, że podobnie katecheza ma za główny cel: „doprowadzenie kogoś nie tylko do spotkania z Jezusem, ale do zjednoczenia, a nawet głębokiej z nim zażyłości”¹³. Realizacja tego celu dokonuje się przez różne działania, takie jak: rozwijanie poznania wiary, wychowanie liturgiczne, formacja moralna, nauczanie modlitwy, wychowanie do życia wspólnotowego oraz wprowadzenie do misji¹⁴. Katecheza poprzez wszystkie te zadania wychowuje młodego człowieka w wierze, mając zawsze przed oczami cel główny

³ Zob. R. Baden– Powell, *The Wolf Cub's Handbook*, dostęp: <<http://thedump.scoutscan.com/wolf-cubshandbook.pdf>> (20.02.2020).

⁴ Por. K. Olbrycht, *Ruch Zuchowy Aleksandra Kamińskiego...*, „Polska Myśl Pedagogiczna” 3/2017, s. 17.

⁵ Por. tamże, s. 15.

⁶ Zob. A. Kamiński, *Antek Cwaniak*, Warszawa 1983.

⁷ Por. E. Kulczyk-Prus, A. Wittenberg (red.), *W krainie zabawy. Poradnik drużynowego gromady zuchowej*, Łódź 2011, s. 11.

⁸ Por. tamże, s. 14-15.

⁹ Por. A. Kamiński, *Krąg Rady*, Warszawa 1998, s. 44-95.

¹⁰ Por. M. Wardęcki, *Zuchy*, Warszawa 1968, s. 59.

¹¹ Por. tamże, s. 58.

¹² A. Turek, *Idee wychowania religijnego w twórczości Roberta Baden-Powella*, w: P. Mąkosza (red.), *Edukacja religijna wobec przemian kulturowych*, Lublin 2019, s. 235.

¹³ *Dyrektorium ogólne o katechizacji*, Poznań 1998, s. 66.

¹⁴ Por. Tamże, s. 69-73.

„głębokie zjednoczenie” z Jezusem. Zarówno harcerstwo (w którym jednym z praw jest dla zucha: „Zuch kocha Boga i Polskę”¹⁵ lub w przypadku harcerza: „Harcerz służy Bogu i Polsce i sumienie spełnia swoje obowiązki”¹⁶), jak i katecheza mają na uwadze wychowanie w wierze. Harcerskie doświadczenie wychowawcze może być niezwykle cenne na obszarze katechezy szkolnej.

Podstawowe założenia metodyki pracy zuchowej

Aleksander Kamiński, rozwinął to, co zaproponował Robert Baden-Powell i pogłębił skauting dla najmłodszych na terenie Polski. W jednej ze swoich książek pisze: „Pozostawiliśmy – zuchowy ruch chłopięcy – polskim wilczęctwem. Zatrzymaliśmy całkowicie „cel i ducha”. Zatrzymaliśmy całkowicie system wychowania przez zabawę, pojętą jako zabawę „w coś”. Nie zmieniliśmy prawie zupełnie form organizacyjnych (...). Przede wszystkim zaś zatrzymaliśmy całkowicie przepojenie naszego ruchu zuchowego – wzorem wilczęctwa – duchem ideałów i metody skautowej. (...) Wilczęctwo to dopasowaliśmy, co określić należy jako ogromny dorobek, do psychiki chłopca polskiego,

do zainteresowań naszego społeczeństwa i do potrzeb naszego kraju”¹⁷. W dalszej części stwierdza, że ruch został pogłębiony poprzez przygotowanie do odegrania znaczącej roli w życiu społecznym poprzez dobrze przygotowaną zabawę¹⁸. Twórca podręcznika dla zuchów wielokrotnie zwraca uwagę na odmienną metodyki zuchowej od harcerskiej¹⁹. Metodyka zuchowa według podręcznika drużynowego zuchowego to „zestaw instrumentów metodycznych służących do realizacji harcerskiego systemu wychowawczego, dostosowujących elementy metody do odpowiedniego poziomu wychowanków. Charakterystyczną formą aktywności zuchów jest zabawa w „kogoś” lub w „coś” – realizowana zespołowo przez zdobywane sprawności oraz podczas zbiórek pojedynczych gromad. Animatorem zabawy jest wódz zuchowy – drużynowa/drużynowy”²⁰. Do składników metody zuchowej zalicza się również prawo zucha, specyficzne formy pracy oraz środki służące osiągnięciu celów podczas pracy odpowiednimi formami²¹.

Prawo i obietnica zucha to kluczowe elementy pracy z zuchami, które przedstawiają i podkreślają, cel wychowawczy, który chcemy osiągnąć²².

¹⁵ A. Kamiński, *Krąg rady*, Warszawa 1998, s. 29.

¹⁶ A. Glass, *Wielka przygoda życia*, Warszawa 1999, s. 84.

¹⁷ A. Kamiński, *Krąg Rady*, s. 20.

¹⁸ Por. K. Olbrycht, *Ruch Zuchowy...*, s. 17.

¹⁹ Por. A. Kamiński, *Książka drużynowego zuchów*, 1984, s. 18-20.

²⁰ E. Kulczyk-Prus, A. Wittenberg (red.), *W krainie zabawy...*, s. 41.

²¹ Por. K. Stefanowicz-Zawiszewska, *Metoda zuchowa swoistym sposobem realizacji działalności zabawowej – zadania – u zuchów*, „Studia Pedagogiczne” z. 20, Bydgoszcz 1995, s. 56.

²² M. Sinica, *Mini poradnik dla zaczynających swą przygodę z zuchami*, s. 9, dostęp: <https://hufiecru-daslaska.pl/ck/files/z%20druhem%20Biegajem%20na%20start.pdf> (20.02.2020).

Prawo Zucha

1. Zuch kocha Boga i Polskę.
2. Zuch jest dzielny.
3. Zuch mówi prawdę.
4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
5. Wszystkim jest z zuchem dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy

Obietnica zuchowa: „Obiecuję być dobrym zuchem, zawsze przestrzegać Prawa Zucha”.

Są swoistym „kodeksem zucha”²³. Z prawem zucha i obietnicą zuchową w szczególności zapoznajemy zuchy podczas zbiórek pierwszego miesiąca (przeważnie jest to wrzesień, gdyż wtedy wstępują do gromady nowe zuchy)²⁴. Postawy zawarte w Prawie Zucha są utrwalane za pomocą zabaw, piosenek, teatru zuchowego, prac pożytecznych, majsterki, turnieju zuchowego i innych form działań²⁵.

Gromada zuchowa pracuje systemem małych grup tzw. szóstkami. W odróżnieniu od drużyny harcerskiej jest to praca pod przewodnictwem drużynowego, który ułatwia kierowanie zabawą²⁶. Każda szóstka ma swojego szóstkowego, który w zależności od organizacji pracy drużynowego może się zmieniać, co zbiórkę, kwartał lub rok. Szóstka może mieć również swoją własną obrzędowość (nazwę, hasło, kronikę, itp.)²⁷. Działalność zuchów dokonuje się podczas zbiórek. Zbiórki powinny odbywać się raz w tygodniu i trwać nie krócej niż godzinę. Każda zbiórka musi odpowiadać zainteresowaniom zuchów i kierować się odpowiednimi zasadami, takimi jak:

- 1) Określony temat zabawy;
- 2) Różnorodne formy działania;
- 3) Określone reguły;
- 4) Realizowanie zawartych celów wychowawczych przez drużynowego²⁸.

Każda zbiórka, aby była atrakcyjna musi uwzględniać zasady dobrej zbiórki, takie jak: zasada logicznego ciągu, zasada tempa, zasada przemienności elementów, zasada czterech stałych elementów (obrzędowe rozpoczęcie

i zakończenie zbiórki, gawęda, krąg rady), zasada czegoś nowego na każdej zbiórce, zasada samodzielności i inicjatywy zuchów, zasada podziału pracy między drużynowego i przybocznych, zasada drużynowy też się bawi²⁹.

Zbiórki mogą być klasyczne (zgodne z zasadami dobrej zbiórki), w formie wycieczki, roboczki, kominki (spokojne zbiórki zazwyczaj wieczorem w której dominują gawędy, zuchowy teatr itp.), turnieje³⁰. Podczas zbiórki klasycznej wykorzystuje się następujące formy pracy:

- Gawęda;
- Gry i ćwiczenia;
- Majsterka;
- Piosenki i płąs;
- Pożyteczne prace;
- Zabawa tematyczna;
- Zuchowe znaki zwyczajne, obrzędy i obyczaje;
- Zuchowy teatr;
- Zuchowy zwiad³¹.

W zależności od nazwy gromady zuchowej tworzy się obrzędowość, tzn.: hymn gromady, zawołania, odpowiednie sprawdzenie obecności, obrzędowe rozpoczęcie i zakończenie zbiórki. Po każdym rozpoczęciu następuje gawęda, czyli wprowadzenie w temat poprzez: opowiadanie, bajkę, rozmowę kierowaną, wykład, przeczytanie historii nawiązującej do tematu, itp.³² Po gawędzie drużynowego w zależności od tematu: następuje gra, ćwiczenia ruchowe lub odpowiedni płąs. Po nim tzw. majsterka – praca ręczna w nawiązaniu do tematu (np. budowanie szpitala – jeśli akurat tematem naszej zbiórki jest

²³ Por. M. Wardęcki, *Zuchy*, Warszawa 1968, s. 124.

²⁴ Por. E. Kulczyk-Prus, A. Wittenberg (red.), *W krainie zabawy...*, Łódź 2011, s. 44.

²⁵ Por. M. Wardęcki, *Zuchy*, Warszawa 1968, s. 126.

²⁶ Por. tamże, s. 131.

²⁷ Por. tamże, s. 132.

²⁸ Por. E. Kulczyk-Prus, A. Wittenberg (red.), *W krainie zabawy...*, s. 86-87.

²⁹ Zob. tamże, s. 91-94.

³⁰ Por. Tamże, s. 95 i M. Wardęcki, *Zuchy*, Warszawa 1968, s. 136-141.

³¹ Zob. E. Kulczyk-Prus, A. Wittenberg (Red.), *W krainie zabawy...*, Łódź 2011, s. 96.

³² Por. M. Wardęcki, *Zuchy*, Warszawa 1968, s. 202-205.

pierwsza pomoc). Nie zapominając, że metodyka zuchowa polega głównie na zabawie w „kogoś” lub „coś” zuchy wraz z drużynowym bawią się, wcielają w role (w podanym wcześniej przykładzie bawią się w szpital – opatrują rany, diagnozują, podają lekarstwa, służą). Po zabawie następuje krąg rady („Wszystkie spory wszystkie zwady załatwiamy w kręgu rady), podczas którego podsumowujemy całą zbiórkę. Zuchy mówią, co im się podobało, zwracają uwagę z czym miały trudność, przedstawiają sprawy różne. Po niej następuje krąg przyjaźni podobnie, jak podczas zbiórki harcerskiej zuchy łapią się za ręce, śpiewają: «Bratnie słowo» i puszczają iskrę przyjaźni (Drużynowy mówi: «Iskrę przyjaźni puszczam w krąg niech powróci do mych rąk»)³³. Na kolejnej zbiórce zuchy po obrzędowym rozpoczęciu zbiórki, gawędzie mogą iść na zwiad w nawiązaniu do tematu pierwszej pomocy, idą do przychodni lekarskiej, ośrodka zdrowia, remizy strażackiej, w której strażak pokazuje im zasady pierwszej pomocy, itp. Zgodnie z zasadami dobrej zbiórki formy pracy nie mogą być zawsze takie same, bo zuchy szybko się nudzą. Wszelkie formy pracy wykorzystywane w metodyce zuchowej mają ściśle określony cel wychowawczy. Cele te są określone w prawie zucha. Twórca metody zuchowej w Polsce Aleksander Kamiński pisze: „tu właśnie jest jeden z kluczy naszego powodzenia. Harcerstwo w oczach młodzieży jest przygodą i świetną zabawą, zaś w delikatnej ręce dobrego instruktora – niezastąpionym sposobem oddziaływań wychowawczych”³⁴.

Możliwości wykorzystania metodyki zuchowej w katechezie

Katecheza według Jana Pawła II: „jest wychowaniem w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych, a obejmuje przede wszystkim nauczanie doktryny chrześcijańskiej, przekazywane na ogół w sposób systematyczny i całościowy, dla wprowadzenia wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego”³⁵. Katecheza dzieci w wieku 6-11 lat wykorzystuje osiągnięcia psychologii, pedagogiki, teologii, a również dydaktyki korzystając z różnorodnych metod, aby wychować dzieci w wierze³⁶. W ten cały proces poszukiwań dróg dotarcia do małego człowieka wpisuje się metoda zuchowa, która w ponad 100-letnim doświadczeniu może nam pomóc poszukać nowych inspiracji i zbliżyć się do młodego człowieka.

To, co wydaje się bardzo ważne w pracy z dziećmi to początek i zakończenie. Katecheza podobnie jak zbiórka zuchowa ma swój specyficzny początek i koniec – modlitwę. Można spróbować na zakończenie wprowadzić inną formę modlitwy np. modlitwę śpiewaną „Zdrowaś Maryjo”, „Niech Cię Pan błogosławi i strzeże” lub w formie piosenki np. zespołu Mała Armia Jezusa „Modlitwa”, stanąć w kręgu, uściskać ręce osobie stojącej po prawej i lewej stronie mówiąc: „Dobrze, że jesteś”.

Podobnie jak praca z zuchami katecheza ma wychowywać. W przestrzeni szkolnej wyróżnia się patrzeniem całościowo na człowieka nie tylko na jego zdolności intelektualne, ale przede wszystkim na rozwój wewnętrzny. Katecheta nie tyle uczy, co wychowuje, więc

³³ Por. Z. Lewiński, *Z zielonym sznurem w zuchowej gromadzie*, 2007, s. 17-19.

³⁴ A. Dąbrowski, M. Budnik, *Metoda zuchowa Aleksandra Kamińskiego jako droga edukacji rekreacyjnej*, w: *Turystyka i Rekreacja*, Tom I, 2005, s. 239.

³⁵ Adhortacja Apostolska o katechizacji w naszych czasach *Catechesi Tradendae*, 18, dostęp: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/adhortacje/catechesi.html (20.02.2020).

³⁶ Por. *Słownik katechetyczny*, Warszawa 2007, s. 416.

cej wychowuje do życia we wspólnocie. Mając na uwadze właśnie taki sposób patrzenia na katechezę wartości przekazywane w Prawie Zucha są zbieżne z tym, jakiego katechizowanego chcielibyśmy widzieć po zakończeniu I etapu edukacyjnego.

Metodyka zuchowa posługuje się sprawnościami zespołowymi i indywidualnymi, które określają temat pracy na zbiórkach. W Związku Harcerstwa Polskiego dzieci mogą zdobywać m.in. sprawność Benedyktyn/ Benedyktynka³⁷. W ramach tej sprawności zostały podane przykładowe sposoby realizacji takie jak: pójście do kaplicy, kościoła; poznanie opowieści o życiu zakonników; wspólne odmawianie modlitwy; poznanie życia świętego i przygotowanie inscenizacji; nauka trzech pieśni kościelnych; zrobienie witrażu lub mozaiki; malowanie ozdobnych inicjałów; poznanie ziół i ich zastosowania; spełnianie codziennie dobrych uczynków³⁸. Z kolei w organizacji harcerskiej Skauci Europy można znaleźć sprawność „Znawca Ewangelii”, w ramach której wilczki umieją wskazać na mapie Palestyny miejsca w których żył Jezus; potrafią opowiedzieć 4 przypowieści i ich znaczenie; odnaleźć wydarzenie z życia Jezusa, które można odnaleźć w czterech ewangeliach; poznają imiona dwunastu apostołów i potrafią o trójce z nich opowiedzieć; znają wydarzenia z życia Jezusa i Maryi, które wspominane są w tajemnicach różańcowych; umieją znaleźć fragment Pisma Św. za pomocą siglum³⁹.

Każda z tych sprawności daje nam materiał na kilka zbiórek i ukazuje formy pracy np. zwiad: pójście do kościoła; majsterka: robienie witraży

lub tworzenie mapy Palestyny; zuchowy teatr: inscenizacja z życia świętego lub Pana Jezusa; nauka piosenek i piosów; gawęda– opowieść o pracy zakonników, o życiu świętych, życiu Pana Jezusa i Apostołów. Pamiętając o tym, że metodyka zuchowa polega głównie na zabawie w „kogoś” lub „coś” możemy z zuchami zostać zakonnikami i zając się pisaniem ksiąg i piękną kaligrafią, iść poszukać ziół i nauczyć się, jakie mają zastosowanie, popracować w ogrodzie, wspólnie się pomodlić i pośpiewać oraz wyruszyć do kościoła w poszukiwaniu skarbu, którym jest Pan Jezus. W sprawności Znawca Ewangelii możemy się przenieść w czasie i wcielić się w postaci Apostołów, Maryi i Jezusa, przeżyć z nimi różne przygody, np. burze na jeziorze, zrobić sieć i łowić nią ludzi, itp. Pomysłów może być mnóstwo, ważne, żeby zachować zasady dobrej zbiórki i mieć na uwadze odpowiednie zachowanie w przestrzeni sacrum.

W nowej podstawie programowej do nauczania religii możemy znaleźć następujące treści m.in.: „Pismo Święte księgą wiary. Stworzenie świata, aniołów i ludzi, przejawem miłości Boga. Publiczna działalność Jezusa”⁴⁰. Wybrane treści idealnie nadają się do przedstawienia za pomocą metody zuchowej. Pamiętając o zasadach dobrej zbiórki oraz o tym, że istotą jest zabawa w „kogoś” lub „coś”, możemy wcielić się w średniowiecznych zakonników przepisujących księgi lub w bohaterów serii filmów animowanych Chi Rho, w której to dwójka bohaterów Cora i Habib ruszają na poszukiwanie ojca Cory i uczestniczą w przygodach i historiach zawartych w opowieściach biblijnych.

³⁷ Por. A. Kazeł, E. Kulczyk-Prus (red.), *Sprawności Zuchowe*, Łódź 2014, s. 39.

³⁸ Por. Tamże, s. 39.

³⁹ Por. B. Pizoń, W. Świątkowski (red.), *Mowgli. Książeczka wilczka*, Warszawa 2015, s. 94.

⁴⁰ *Podstawa Programowa katechezy Kościoła Katolickiego w Polsce*, Częstochowa 2018, s. 32-33.

Podobnie dzieci mogą zostać bohaterami, które przenoszą się w czasie i zapoznają się z przypowieściami poprzez odpowiednie formy pracy wykorzystane podczas pracy metodyką zuchową.

Zakończenie

Współczesna katecheza staje przed wieloma wyzwaniami świata współczesnego. W tych czasach wypełnionych smartfonami, wszechobecnym światem wirtualnym warto pokazać i nauczyć dzieci bawić się, mając zawsze na uwadze, że każda zabawa ma ukryty cel. Katecheza może dzięki tej aktywności przeżyć orzeźwienie i zbudować prawdziwe relacje nie tylko pomiędzy dziećmi, ale również między dziećmi

i Bogiem. Pan Bóg może stać się dla nim kimś bardzo bliskim, ponieważ zabawa angażuje emocjonalnie, a dzięki temu treść zawarta w zabawie staje się głębiej przyswajalna. Kolejnym cennym skarbem, który możemy zaczerpnąć z metodyki zuchowej jest obrzędowość. Każda klasa może mieć swoją nazwę posługując się np. imionami świętych, nazwami miejsc świętych, itp. Oprócz nazwy można stworzyć zawołanie danej klasy, piosenkę, którą np. można się obrzędowo witać.

Harcerstwo trwa już od 100 lat i chociaż ewaluuje, to wartości i metody zaproponowane przez twórców trwają i co więcej, cały czas są aktualne. Warto je poznać, spróbować wykorzystać, aby pomóc zaprzyjaźnić się dzieciom z Bogiem.

Bibliografia

- Adhortacja Apostolska o katechizacji w naszych czasach Catechesi Tradendae*, dostęp: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/adhortacje/catechesi.html, (20.02.2020).
- Baden– Powell R., *The Wolf Cub's Handbook*, dostęp: <http://thedump.scoutscan.com/wolfcubshandbook.pdf> (20.02.2020).
- Dąbrowski A., Budnik M., *Metoda zuchowa Aleksandra Kamińskiego jako droga edukacji rekreacyjnej*, w: *Turystyka i Rekreacja*, Tom I, 2005, s. 237-240.
- Dyrektorium ogólne o katechizacji*, Poznań 1998
- Glass A., *Wielka przygoda życia*, Warszawa 1999.
- Kamiński A., *Antek Cwaniak*, Warszawa 1983.
- Kamiński A., *Krąg Rady*, Warszawa 1998.
- Kamiński A., *Książka drużynowego zuchów*, Bytom 1984.
- Kazek A., Kulczyk-Prus E. (Red.), *Sprawności Zuchowe*, Łódź 2014.
- Kulczyk-Prus E., Wittenberg A. (Red.), *W krainie zabawy. Poradnik drużynowego gromady zuchowej*, Łódź 2011.
- Lewiński Z., *Z zielonym sznurem w zuchowej gromadzie*, 2007.
- Olbrycht K., *Ruch Zuchowy Aleksandra Kamińskiego. Wymiar pedagogiczny*, „Polska Myśl Pedagogiczna” 3/2017, s. 13-29.
- Sinica M., *Mini poradnik dla zaczynających swą przygodę z zuchami*, s. 9, dostęp: <https://hufiecruclaski.pl/ck/files/z%20druhem%20Biegajem%20na%20start.pdf> (20.02.2020).
- Słownik katechetyczny*, Warszawa 2007.
- Stefanowicz-Zawiszewska K., *Metoda zuchowa swoistym sposobem realizacji działalności zabawowej – zadania – u zuchów*, „Studia Pedagogiczne”, z. 20, s. 51-57.
- Turek A., *Idee wychowania religijnego w twórczości Roberta Baden– Powella*, w: P. Mąkosa (red.), *Edukacja religijna wobec przemian kulturowych*, Lublin 2019, s. 227-236.
- Wardęcki M., *Zuchy*, Warszawa 1968.

Metodyka zuchowa na katechezie

Streszczenie

Metoda zuchowa sprawdza się od 100 lat w środowisku harcerskim i chociaż cały czas ewaluuje to sprawdza się w środowisku najmłodszych harcerzy. Rozwija dzieci w każdej przestrzeni zarówno fizycznej, społecznej, intelektualnej jak i duchowej. Katecheza może czerpać z tego wielkiego bogactwa, aby realizować swój podstawowy cel- spotkanie z Jezusem i doprowadzenie do głębokiej z nim zażyłości. Spojrzenie na metodykę zuchową i próba wprowadzenia niektórych jej elementów w przestrzeń katechezy jest istotą niniejszego artykułu.

Słowa klucze: zuchy, zabawa, skauting, harcerstwo, Bóg, wychowanie, religia, Biblia, służba, katecheza

Mgr Aleksandra Turek – doktorantka Instytutu Teologii Pastoralnej i Katechetyki na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie, specjalność: katechetyka. ORCID 0000-0003-2642-7769
